

Autobiografické písanie a autofikcia v súčasnej próze

JÁN JAMBOR – ZUZANA MALINOVSKÁ

Toto číslo časopisu WORLD LITERATURE STUDIES sa venuje dvom úzko prepojeným významným fenoménom súčasnej literatúry, ktoré stoja od začiatku 70. rokov 20. storočia v centre záujmu literárnej vedy. Ide o podoby individuálneho autorského sebavyjadrenia v svetovej próze vydané po roku 2000. Aktuálnosť skúmanej problematiky súvisí s tým, že dnešný človek je čoraz intenzívnejšie konfrontovaný s rozmanitými politickými, spoločenskými, ekonomickými, environmentálnymi, kultúrnymi a mediálnymi zmenami, ktoré sa premietajú do významovej i výrazovej zložky literárneho sebavyjadrenia.

Autorky a autori v piatich jazykoch rozvíjajú ťažiskovú tému čísla skutočne rozmanitým spôsobom. Deväť štúdií o dielach rôznej jazykovej a kultúrnej proveniencie potvrdzuje, že výsledkom autobiografického písania a autofikcie nie sú priamočiare autentické životné dokumenty, ale svojbytné literárne konštrukcie reality, vyrovnávajúce sa s osobnou i spoločenskou skúsenosťou, s hraničnými životnými situáciami, s procesom písania i literárnou tradíciou, ako aj s históriou či prítomnosťou danej krajiny.

Ukázalo sa, že vzhľadom na existenciu rôznych, často aj navzájom protirečivých koncepcií, je pre výskum konkrétnych diel účelné pojmovo i metodologicky sa čo najpresnejšie vymedziť. Moderní klasici výskumu (napr. Philippe Lejeune, Serge Doubrovsky, Paul de Man, Gérard Genette) stále inšpirujú, veľmi prínosná je však aj tvorivá nadväznosť na novšie i najnovšie práce (napr. Ulrich Breuer a Beatrice Sandberg, Frank Zipfel, Matías Martínez, Klára Soukupová). Literárna prax umeleckých osobností nového tisícročia si vyžaduje interdisciplinárny prístup (napr. interdiskurzivita, pamäťové štúdiá), ako aj diferencovanejší pojmový aparát zohľadňujúci hybridný charakter textov (napr. metaautobiografia, autopatografia, autosociobiografia, autobiografická esej).